

КИҢИ уонна СОКУОН

Хаһыат анал таһаарыта

УЛУУСТААҔЫ ИС ДЬЫЛА ОТДЕЛЫН 2006 СЫЛ ТҮМҮТҮНЭН ҮЛЭТИН ОҢУОТУТТАН

Улуустааҕы ис дьыала отдела аастыт 2006 сылга үлэтин "Защита конституционных прав, свобод и законных интересов лиц и организаций от преступных посягательств на 2005-2007 гг." дьин улуустааҕы программа иһинэн ыттан кэллэ. 2006 сылтан саралаан бийиги улууспутугар буруйу оҥоруу лаппа үрдэбэтэ бэлэтээнэ. Ол курдук, 2006 сылга 38 %, 2006 сылга 81,1 % үрдэбэтэ. Буруйу оҥоруу 87,0 %-ынан Чурапчыга нэһиликтэргэ ытар, онон манна үлэ күүскэ турара ирдэнэр. 8 тыһыынча нэһиликтэригэр Чурапчы нэһиликтэргэ 1 эрэ участковой аһаан сылдьар, кинини таһынан участковойлар отделениеларын начальниктара уонна 4 патрульно-постовой сулусуула милиционердара бэрээдэги көрүүтэ үлэлиилэр. Атын сулусууспалар сотруджастарын бэйэлэрин тустаах үлэлэрин таһынан график бийыһыттан нэһиликтэргэ иккилэпкэ патрульта таһаарыт. Ол үрдүнэн буруйу оҥоруу аччыгырын ситиспэттибит.

Аастыт сылга 53,3 % киһи доруобуйатын уонна ологу утары буруйдар эбээттилэр. Ол иһигэр киһини сорууан өлөрүү 3-төн 4-кэ дьэри улаатта. Итинник буруйдар Чурапчыга 2, Хатылыга уонна суолта оҥоһулуннулар. Чурапчыга сокуоннай сааһын туола илтик оро арыгылаан баран убайын өлөрдө, Хадаарга уонна Чурапчыга киһини ырааханлык эчэтин түмүтэ дьон өлүлөр.

Киһини эчэтиллэх, өлөрүүлэх буруйдар 100 % арыгы испит дьонунан оҥоһуллаллар. 16 түтүктэ дьэ-кэргэн иһигэр, аймактар ички ардыларыгар таарыста. Ол курдук, Чурапчыга Сивцев, Шестаков биригэ олоор көргөтөрүн, Елисеев эмиз биригэ олоор дыктарыт, Иванов төрөкүт аратын кырбаан, орто көрүгүтэх эт-хаан эчэйиэтин таһаардылар. Акимова кэргэнин, Дирягига Кириллова биригэ төрөбүт быраатын быһаарынан аһаан, ырааханлык эчэтиллэр. Попов, Дьячковский көргөтөрүн, Романов, Винокуров эмиз биригэ олоор дыктарыларын өлөрүүнү куттаатылар. Максимов аратыгар ыраахан көрүгүтэх эчэйиэни оҥорбутун түмүтэ арата өллө. Болтоноро Литвинцева 2 саастаах ортун быһаарынан аһаан эчэтит. Арыылаахха Казенкин быраатын, Одьулуунта Тоскин быраатын ырааханлык эчэтиллэр, Хатылыга Седалищев төрөкүт иһэтин, Прибыльск ийэ кыныан өлөрөрүнэн кут-

таатылар. Бу буруйдар барылара дьэ иһигэр арыгы иһинин түмүтэ оҥоһулуннулар. Маннаах участковойлар биригэлиэн ыалларынан сэрэтэр үлэни сөптөөхтүк тэрийэллэр, олоор сирдэрин обществуу ороһууга ирдэнэр.

Бас билини утары буруйдар сыл түмүгүнэн 86,4 % үрдэтиллэр. Уоруулар 72,3 %, киһини халааһын 9-тан 13-кэ дьэри, ороспуйдааһын 100,0 (ол эбэтэр урут суох эбит буоллаһына, бийиги 12 ороспуйдааһын бэлэтээнэ), массынаны көтүлэ суох бас били 5-төн 10-на дьэри үрдэти. 13 киһини халааһыннан улуус киһигэр 11-рэ, Сыланна, Чыаппарага 1-дир, 6-та уулуссага оҥоһулуннулар. 12 ороспуйдааһыннан улуус киһигэр 9-на, Кытаанааха, Дирингэ, уулуссага биригэ оҥоһулунна.

Саалаах-сэттэх буруйу оҥоруу 3-төн 6-га дьэри улаатта. Маһык буруйдар Чурапчыга 2, Мырыла, Хайахсыкка, Хатылыга уонна Чыаппарага оҥоһулуннулар. Саалаах буруйу сэрэтэр иһигэр барыта 3925 саа халааһытара бэрэбэркэ-лэбэтир. Ол түмүтэ 319 саа араас киһигэр иһин быһыанналар, 186 боротоккул толорулунна.

Нэһиликтэ нус-хас олоһун айыылар буруйдарынан уулуссага оҥоһуллар буруйдар буолаллар. Дьон киһизэнтти өттүтөр уулуссага тахсары да куттанар буолла. Ол курдук, барыта уулуссага барыта 17 буруй оҥоһулунна. Оттон быһырыык 6 буруй бэлэтээнэ, Төһө да уулуссаларыт сардаатынналлар, ыччат буруйу оҥорууга тохтоолор.

Урут сууттаммыт дьонунан барыта 37 (13), сокуоннай саастарын туола илик олоһорунан 16 (19) буруй оҥоһулунна. Бу быһырыыгытга төгүзүтэхсэ 15,8 % аччата Сокуоннай саастарын-туола илик 12 оро оҥорбут буруйдарыгар эһиэти сүктүлөр. Киһигэр 8-на - Алаар, Одьулуун, 1 №-дээх ЧОО, 2 №-дээх ЧОО, Кытаанаа, Хопторо нэһиликтэрин, Эдьигээн улуунун оскуолаларын үөрэнэччилэр. Одьулууннааҕы лицейтэн 1 үөрэнэччи уонна 3 ханна да үлэбээт киһи эппиккэ тардыллылар. Сокуоннай саастарын туола илик Кривошапкин, Сидоров барыта 6 буруй, Газрильев 2, Сысолытин 2 буруйу оҥордулар. Буруйу оҥорбут олоор 54 (86) төрөкүттэрэ эбээһиэстэрин ситэтэ суох толоруулары иһин административнай эппиккэ тардыллылар.

Улууска буруйу оҥоруу ахсаана лаппа эбээһиэтинэн буруйу арыгыны успай бырыһыана быһырыыныттан наһаа, ол эрэри Чурапчыга успай буруйу арыгыны 2006 сыл түмүгүнэн 72,2 % буоллаһына, республика успай көрдөрүүтэ 43,6 % тэтиһэр. Ол эбэтэр республика успай көрдөрүүтүтүн улууска буруйу арыгыны 28,6 % үрдүк. Онтон ыраахан уонна аһаары ыраахан буруйдары арыгыны Чурапчыга 76,8 % буоллаһына, республика успай көрдөрүүтэ 32,1 % тэтиһэр.

Арыгылаахка турар буруйдар бары кэриэс уоруулар. Оҥоһуллубут уоруулартан 31 аһаастык (свободный доступ), 31 өтөн кэриэс ыһылар буолаллар. Уоруулар биригэлиэн дьон уонна тэрийтэр, маһыһынар, рыноктар бэйэлэрин бас биэр малларыгар дьалай сыйыаннарыттан оҥоһуллаллар. Сайыгыт өттүтөр дьон массынанын олоһордот таастарыгар, уулуссага, успайлар иһигэр туруортууллар. Онон туһанан массынна иһигэр мал-сал, бензин уоруулар 8 дьыала тэрилиннэ. ОдьКХ солукатын харайар аһааста Мугудайга нэһиликтэригэр пуунтан тэийичи, туох да харабыла суох тыла быһыгар турар. Солукка наада буоллаһына, Чурапчыттан дьаһал ылан тахсан кутталар. Бу аһаар кырыһаһынан аһаастара орон сизкоттиэн сабыллыбыттар. Онон уоруулар 3 төгүлүтэ толору айбардаан таарылар. Киһигэр чопчу ханан сылдыбытара биллэбэт, халааһын күнүтэ сылдыбат буолан биллэбэт, салгыны мээрэ да ыһа-тах.

Аастыт сылга дьэ-уонка айдааран, күтүгүннэн барыта 492 (490) киһи административнай эппиккэ тардыллына. Общественнай миэстэ арыгылаан 251 (230) киһи, итирик сылтан 2008 (2001) киһи миэстэ арыгылаан арыгылаһылар. Куруук түбэхэр дьон биллэллэр, кэриэс-укул-тэкил сылдыааччылар, маһыһына манааччылар уонна дьэ-уонка көргөтөрүн кытта айдаарсааччылар. Бу дьону кытта үгүс кэпсэтиилэр, мээрэлэри ыһы оҥоһуллаллар эрэри, балаһыанна көмөт. Маннаах тустаах тэрийтэр, нэһиликтэр дьаһаллара, общественность бүтүтүн ыһара наадалаах.

К.Д.ДЬЯЧКОВСКАЯ,
ис дьыала отделын начальнига,
милиция подполковнига.

Сотору кэминэн бийиги улууспутугар сотовой сыбээс холбонон, хас биригэ киһи сотовой телефоннаах буолара күүтүлэр. Бумалы киһи сутарара, уордара олус дөбөт, ону сэрэтэр иһигэр маннаах боростуой быраабыллары ту-туһаргытар сүбэлибит.

Бастаһынан, сотовой телефоннары докумуоннаах анал маһыһынартан эрэ атыһа-лаһыт. Телефон докумуонна-рын үчүтүлүк харайан уурун. Биригэлиэн дьонтон иһигэр сотовой телефону атыһа-лартан туттунуу, киһи уоруллубут буолуон сеп. Онук түбэлтэ телефон эһигиттан сокуонунан быһыанналар. Эскөтүн эһиги уоруллубут теле-фон буоларын билэн туран атыһаһыт буоллаахыһына, РФ ХК 175 ыстатыһатынан холубунай эппиккэ тардыллыахыһы сеп.

СОТОВАЯ ТЕЛЕФОНУ УОРДАРЫТТАН ХАЙДАХ БЫҔАНЫАХКА?

Ханна эрэ эригэр наадала-аһын дьон телефонугутун көрдүүр биллэбэт дьонугуттар итэрийимэ. Телефонугутун көстөр сиргэ моһууа, курга, быада иһилинэ, сууһаара илдэ сылдымаһ. Ис хар-маангытыгар уктар саамай эрэллэх буолуора. Туох да сыһага суох биллэбэт дьонугут ортотугар телефонугутун көрдөрүүтэ туруоруман. Киһи хойут уонна обществен-най миэстэргэ эр кэмгэ кэп-сэртэрин туттунуу.

Хас биригэ сотовой теле-фоннай аппарата 15 сыһа-ралаах (356328-94-581873-3) IMEI дьон международнай идентификационной нүмэр-дээх буолар. Бастаһы алта сы-ыһара - телефон моделин ко-да, онтон кэлэр ички сыһа-ра - телефону оҥорон таһаарыт куорат кода, онтон салгыы ал-та сыһа-ра - телефон сериа-тын нүмэрэ, бүтэһик сыһа-ра - саһаас идентификатор. IMEI-код телефон дисплей-гэр, телефон корпусун акку-муляторнай отсега уонна тас корпусунай штрих-кодун аһа-рыт көстөр. Бу рекинэтир суох буоллаһына - телефон уоруллубут. Сотовой телефон серийнай электроннай нүмэр-рэ IMEI-кода звездочка-ре-шетка-06-решетка клавиша-ларын баһаастаах тахсар.

Эскөтүн эһиэхэ теле-фонугутун ыһаары саба түстэхтиһэ, саба түһэччи эһигиттан күүстээһин биллэ-хтиһэ, утарыһаһылан. Киһи тас көрүгүн, киһи хараар бы-раһылар өртүтэрин өйдүү са-таан. Тута милиция эрийин. Общественнай миэстэ саба түһүүтэ түбэстэхтиһэ, атты-гар дьон эһиэхэ көмөлөһүлөрүн курдук киһи-лэр болортолорун тардарга кыһалыт. Көмөлөр биллэрибит дьонго милиция уордарыт телефоннарын төһөрбүт түтүнэрэ эбэх.

Сотовой телефонугут бэйэтиһин кытта куруук бо-ула уксун бэйэриг болор-тоһуттан, сэрэххиттэн ту-тулуктаарын өйдөөт!

В. С. БОРИСОВ,
общественна куттал суох
буолуутун милициятын
начальнига, милиция майора.

"ПЕШЕХОД" ПРОФИЛАКТИЧЕСКАЯ ОПЕРАЦИЯ ТУҔУНАН

2006 сыл түмүгүнэн ГАИ инспектор-дарынан суол быраабылатын киһи иһин успайса 1559 административнай борото-куол, онтон 77 боротоккуларыт испит ту-руктаах сылдьан уруулга олоһот суоп-пардарга толорулунна. Мировой суут көрүүтүгэр 74 административнай маты-рыһаал ыһыллына. Онтон 38 киһи транс-поры ыһтар бырааба 1,5 сылтан 2 сылга дьэри быһылыбыт.

2007 сыл тохсунуу ыһын түмүгүнэн суол быраабылатын киһи иһин 147 адми-нистративнай боротоккул толорулунна. Арыгы испит туруктаах уруулга олоһот суоп-пардарга 5 боротоккул толорулун, мировой суутунан транспорты ыһтар бы-рааппара 1,5 сылтан 2 сылга дьэри быһылына. Онон техникага олоор хас биригэ суоптар бу билигити кээбэ ирдэ-нилэр суол быраабылаларын биллэстэ-эх, тутуһуохтаах, сэрэхтээх, эппиккэ-тээх буолуохтаах.

Суол быһылыанын таһаарбат туһу-тан айан суолугар скоростной режим ту-туһан айаныһыгыттар, халтараан су-олга сэрэхтээх буоларгыттар, бэйэриг уонна атын дьон олоһотугар, доруобуйа-ларыгар харыстабыллаахтык сыһыан-наһан айаныһыгыттар ыһырабыт.

Халлаан сыһыан, улуус иһинэри су-олларгытыгар ограничениены тутуһан айаннаан: Сорох техникалар олус күүскэ айаныһылар, оттон бу киһи нэһилик иһигэр техниканы төгө нэһиликтэригэр олоһотторо бары биер суолунан сылдьа-быт. Манна таһынан сорох оскуолалар-быт, уһууааннарбыт техника үгүстүк айа-ныһар суолугар тураллар. Сатыы сыл-дьар дьон, оскуола олоор, кырдыаастар суол туорааһыныгар улахан уустуту көрсөллөр. Техникага олоор суоппардар улуус иһинэри суолларга ПДД ирдэби-лэрин тутуһан айаныһыгыттар, сатыы сылдьар дьонго убаастабыллаахтык

сыһыаннаһаргытыгар ыһырабыт.

Суол быһылыана аһыһырын туһугар 2007 сыл олунуу 12-22 күннэригэр рес-публика үрдүнэн "Пешеход" профила-ктическая операция ыһыллар. Үөрэх та-риктэлэрин салайааччылар уһууаан-нарга, оскуолаларга араас дьаһаллары, суолга сэрэхтээх буолуу урууктары, ба-скалэри, төрөһүт муһуһаһынын тэ-рийэргитигэр. Бары техникалаах тарилтэ салайааччылар суоппардарга суол быраа-былаларын тутуһан, нэһилик иһигэр скоронь наһаатан хааччаһаһыны ту-туһан айаныһыларын иһин успай муһу-һаһыгары ыһтаргыттар.

Бу профилактическая операция кэм-гэр ГАИ сулусуулатын чэрчитинэн рейдэ-лэр ыһыллыахтара. Суол быраабыла-рын киһи иһин эппиккэ сүтэригин умнуман.

Чурапчытааҕы ГАИ отделениета.

"Альфа" бөлөх тэрилиннэ

Олунуу 2 күнүгэр улуус ИДьО сокуоннай саастарын ситэ илик олоор дьыалаларыгар бөлөх үлэтигэр Д.П.Коркин аатынан Чурапчы республикатааҕы оро спортнай интернат-оскуола 16 үөрэнэччилэргэ "Быраабы харыстыр" хайыһа общественнай формованиетын" анал даһабырыһаһыларын туттардылар.

Олоор санга тэриллибит "Альфа" дьин ааттаах бөлөхтөрүгэр Алек-сандр Никитин командирыннан аһаан. Бу бөлөх тэриллибит сыһыан-сорутунан оскуолага, общественнай миэстэлэргэ, түөлбэлэргэ үөрэнэч-чилэр бэрээдэктэрин көрүнэллэригэр, олоор үрдүк культуурааах бо-уалларыгар, бэйэлэрин көрүнэ үөрэнэллэригэр үлэни тэрийи уода бо-улар.

Автор суруттар атилер санаа
редакция позициялар малдын сеп түбэлтер
буулбагах. Сурутка ийиллар чамчилар
кырдыктаахтарыгар эппизинэни
сатар тус байыта суугар.